

Diakonija, draudze, dievkalpojums

1. Definīcijas

Diakonija nozīmē burtiski tulkojot "cauri putekļiem". Grieķu un romiešu sabiedrībā tas bija galda kalps, kas apkalpoja savus kungus, mazgājot kājas, atnesot ēdienu, dalot u.t.t.

Šeit mēs redzam, ka diakonija ir jēdziens, kas balstās tā laika sabiedrībā. Tas nav specifiski ar baznīcu saistīts.

Vēl citā izpratnē diakoniju var saprast kā atbildi uz Jēzus kalpošanu, sākot ar baznīcas palīdzības darbu un beidzot ar dievkalpošanu, kur praktiski viss ir sava veida kalpošana. Ja es lietoju vārdu „diakonija”, tad es parasti to saprotu kā praktisko palīdzības darbu.

LELB Diakonijas programma diakoniju definē tā:

“Diakonija ir Baznīcas rūpes par cilvēku visā tā veselumā: par garu, dvēseli un miesu. Diakonija ir Baznīcas esamības aspekts un tās darba neatņemama sastāvdaļa. Savstarpēja kalpošana draudzē dara iespējamu Baznīcas kalpošanu sabiedrībā.”

(sk. Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas Centrs, Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas programma, 1999.g., 8.lpp.)

Savukārt Norvēģijas baznīcas diakonijas plāns liek citus akcentus:

Diakonija ir Baznīcas aicinājums rūpēties par otru. Tas ir evaņģēlijs darbībā un izpaužas tuvāko mīlestībā, radot atvērtu kopienu, rūpējoties par radību un cīnoties par taisnīgumu.

Diakonia, or the "responsible service of the gospel by deeds and by words performed by Christians in response to the needs of people", is rooted in and modelled on Christ's service and teachings. The intimate link between the service of God and the service of humankind is said by Baptism, Eucharist and Ministry to be exemplified for the whole church by the ministry of deacons (M31).

Diakoniska draudze – Kristus miesa, ticīgo kopība, kas visās darbības nozarēs vēlas īstenot kalpošanas darbu.

2. Attiecību modeļi starp draudzi, diakoniju un sabiedrību

Kāda vieta diakonijai ir baznīcā un draudzē? Kādas ir attiecības ar pārējo sabiedrību?

Ir dažādi veidi, kā var skatīties uz diakonijas, draudzes un sabiedrības attiecībām.

Draudze – diakonija – sabiedrība:

2.1. Diakonija kā viena draudzes nozare

2.2. Diakoniska draudze, kas kalpo sabiedrībai

2.3. Diakonija kā sociālais pakalpojumu sniedzējs ārpus draudzes

2.1. Diakonija kā viena draudzes nozare

Mūsu Satversmē 2. nod, 2. punktā ir teikts, ka viens no draudzes uzdevumiem ir veikt diakonijas un misijas darbu. Draudzes padomei ir starp citu uzdots

37.6 rūpēties par draudzes diakonijas un misijas darbu, mūzikas dzīvi, bērnu un jauniešu darbu un citām draudzes darba nozarēm;

37.11. iecelt un atlaist draudzes diakonijas vadītāju, bērnu un jauniešu darba vadītājus, pērminderus un citus draudzes darbiniekus, vajadzības gadījumā nosakot viņiem algu.

Tas ir arī viss, kas Satversmē teikts par diakonijas darbu.

Šis modelis orientējās pie Apd. 6. nod., kur tiek dalīta draudzes kalpošana vārdam no

kalpošanas darbos. Tam pamatā bija sūdzība, ka grieķu kristiešu atraitnes netika pienācīgi aprūpētas. Apustuļi atsacījās no galda kalpošanas, bet paši gribēja koncentrēties uz kalpošanu ar vārdu, uzticēdami praktisko palīdzību septiņiem izredzētiem vīriem, kas visi bija grieķu kristieši. Tomēr mēs redzam, ka praktiski šī dalīšana nedarbojās, jo pēdējie sludināja, kristīja, misionēja. Savukārt, Pāvils kā apustulis vāca ziedojumus savās draudzēs, lai atbalstītu Jeruzalemes draudzi. Pēdējo gadu pētījuma rezultāti liecina, ka Apd. 6. nodaļā netika dibināts diakona amats, bet iecelti vadītāji grieķu kristiešiem. (sk. Weiser, A.: *Die Apostelgeschichte, Kapitel 1-12, Wuerzburg 1981, 168-169.lpp*)

Pāvils, runājot par Gara dāvanām, piemin arī kalpošanu. Filipiešu vēst. 1,1 ir runa par diakona amatu: "Pāvils un Timotejs, Kristus Jēzus kalpi, visiem svētajiem Kristū Jēzū, kas ir Filipos, arī bīskapiem un diakoniem" Līdzīgi 1. Tim. 3,8-13. Rom. 12,7. Visticamāk, ka tas ir saistīts ar praktisko palīdzības darbu.

Manuprāt, šis modelis var strādāt labi tad, ja cilvēki, kas organizē palīdzību slimajiem, vientuļajiem, nabagiem, palīdz visai draudzei apzināties savu diakonijas uzdevumu. Daudzas draudzes nav gatavas veikt plašāku diakonijas darbu, dažādu iemeslu dēļ (mācītāja teoloģiskas prioritātes, maz aktīvu draudzes locekļu, nav tradīcijas, pietrūkst izpratnes, attieksmes, zināšanu).

Solis uz priekšu būtu diakona amata ieviešana draudzēs, bet tam nav līdzekļu. Arī ja ir diakons, tas vēl nenozīmē, ka diakoniju nevar iebāzt kādā draudzes stūrī, un ka tā ir atrauta no pārējām aktivitātēm.

2.2. Diakoniska draudze, kas kalpo sabiedrībai

LELB 19. sinode ir pieņēmusi "Rezolūciju par LELB Diakonijas padomi, Diakonijas centru un prāvestu iecirkņu un draudžu diakonijas centriem", kur starp citu ir teikts, ka diakonija ir baznīcas esamības aspekts, tāvad visās baznīcas izpausmēs ir jābūt kalpošanai (sk. *Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas Centrs, Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas programma, 1999.g., 8.lpp.*). Diemžēl šī rezolūcija nekādā veidā neatspoguļojas Satversmē. Tomēr tā ir par pamatu visam diakonijas darbam Latvijā.

Liepājas Krusta ev. lut. draudze tiek veidota kā diakoniska draudze, tas nozīmē, ka diakonija ir būtiska draudzes sastāvdaļa un atspoguļojas visās draudzes darbības jomās. Bez praktiskās darbības ar grupām un atsevišķiem cilvēkiem draudze ir arī ieinteresēta ietekmēt procesus, kas skar Liepājas iedzīvotāju situāciju tiešā vai netiešā veidā. Ar kopienas darba (angl. community work) metodēm draudze cenšas stiprināt cilvēku pašpalīdzību un pašiniciatīvu. Vienmēr atkal no jauna ir jāpārdomā, kā varam īstenot savu kalpošanas uzdevumu, lai nebūtu tā, ka draudze vai draudzes grupas kalpo tikai savām vajadzībām, bet atveras un iet soli pretī tiem, kuriem baznīcas dzīve ir sveša, kuri ir nonākuši visdažādākās grūtībās.

Īstenojot diakoniskās draudzes modeli, Krusta draudze atbalsta arī citas draudzes, kas vēlas attīstīt diakonijas darbu. Vēsturiskā pieredze rāda, ka organizēts diakonijas darbs joprojām nav pats par sevi saprotams, arī aiz tā iemesla, ka padomju laikā diakonija bija aizliegta. Sākumā mēs kā Grobiņas prāvesta iec. Diakonijas centrs centāmies stiprināt diakonijas darbu dažādos veidos (Diakonijas diena, atbalsta grupas, projekti, apmācības kursi u.c.) – bet reti kad izdevās noorganizēt kaut ko ilgstošu. Tāpēc izlēmām veidot diakonisku draudzi kā modeli un atbalstīt pirmā kārtā tās draudzes, kas pašas vēlas attīstīt diakonijas darbu.

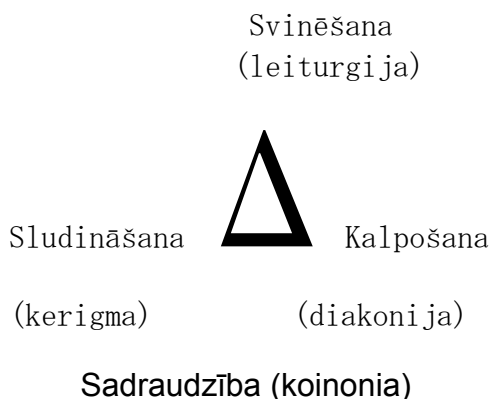
Kritiski varētu jautāt, kāpēc tiek izcelta tieši diakonija, un vai tādā veidā pārējās draudzes funkcijas nepaliek novārtā. Es domāju, ka ir jāveicina visas Gara dāvanas, kuras var

stiprināt draudzi. Tomēr ir atšķirība, vai es šīs dāvanas lietoju tikai priekš sevis, vai es ar tām kalpoju arī citiem. Piemēram, draudzes ansamblis var uzstāties ne tikai dievkalpojumā, bet arī pansionātā. Bieži vien draudzēs pietrūkst iespējas iesaistīties ikdienas aktivitātēs. Šeit nu ir plašs darbības lauks.

Vēl viens iemesls, kāpēc liekam uzsvaru uz diakoniju, ir, ka viscaur baznīcas vēsturei ir vērojama tendence izvairīties no kalpošanas. Acīm redzot naudai un varai ir lielāks pievilksanas spēks nekā kalpošanai un dalīšanai. Tāpēc mēs apzināti liekam uzsvaru uz praktisko darbu, lai vārds iemiesotos dzīvē.

Tomēr ir pilnīgi skaidrs, ka draudze nevar iztikt bez liecināšanas un sadraudzības. Nepietiek ar to, ka cilvēks ir nodrošināts materiāli, ka ir izveidota taisnīga sociālā valsts. Tā kā mēs dzīvojam kritušā pasaulē, zem nāves un grēka zīmes, mums ir nepieciešams vārds, kas mūs stiprina, atjauno cerību, palīdz atšķirt garus.

Baznīcas dimensijas:

Vilhelms Lēe savā dienas grāmatā konstatēja baznīcas reālo situāciju lakoniski: "Pie mums ir draudze bez koinonijas, tāpēc bez diakonijas." Tātad bez sadraudzības nav ko cerēt, ka mēs domāsim viens par otru. Mūsu dievkalpošana ir stipri reducēta.

2.3. Diakonija kā sociālais pakalpojumu sniedzējs ārpus draudzes

Plaisa starp satversmi un Diakonijas programmu jau norāda uz to, ka diakonija zināmā mērā ir atdalīta no pārējām baznīcas norisēm. Tas izpaužas tā, ka baznīca liek uzsvaru uz dievkalpojumu, uz kalpošanu ar vārdu, ne ar darbiem. Piem. Luterāņu akadēmijas teoloģijas mācībās diakonija nav paredzēta kā mācībpriekšmets, tāpat iesvētāmo apmācībās. Ja Rīgā nevar atrast nevienu mācītāju, kas būtu gatavs vadīt svētbrīžus zupas virtuvēs, tad tas norāda uz to, ka mūsu garīdznieki tam nav pietiekoši sagatavoti.

Tāpat arī draudzēs var gadīties, ka tās nav gatavas uzņemties kalpošanas darbu. Pestīšanas armija tika dibināta tikai tamdēļ, ka tradicionālā metodistu baznīca nevēlējās iet pretī nabagiem jaunpienācējiem.

Daudzos jautājumos ir nepieciešama zināma profesionalitāte, ko brīvprātīgie ne vienmēr spēj realizēt. Veidojot lielākus projektus, ir jāizpilda arī likumdošanas prasības, kas nosaka zināmus standartus sociālajā darbā. Rīgā darbojas vairāki dienas centri, neatkarīgi no draudzēm. Bīstamība šim modelim varētu būt, ka notiek zināma atsvešinātība no draudzes un baznīcas dzīves. Piemēram, Vācijā, kur diakonijas darbs lielā mērā ir valsts finansēts, daudzas diakonijas iestādes ir pakļautas brīvā tirgus konkurencei, kas ietekmē aprūpes kvalitāti un nemaz neatļauj realizēt kristīgu attieksmi, piem., mierīgi parunāties ar kādu

pacientu. Bez tam, draudzes var nonākt pie tā, ka pašas vairs neapzinās savu diakonisko uzdevumu, jo to jau visu kārtu profesionālās diakonijas iestādes.

Manuprāt, būtu ļoti labi, ja pašas draudzes apzinātu lielākās vajadzības, ko vienas pašas nevar risināt, apvienotos un kopīgi realizētu diakonijas projektus. Tas var notikt arī starpkonfesionālā līmenī.

Mēs esam nodibinājuši biedrību, kas mums ļauj vieglāk saņemt līdzekļus no ES un valsts puses. Tas arī atļauj uzrunāt vieglāk cilvēkus, kas nav ar draudzi saistīti, bet ir ieinteresēti atbalstīt diakonijas darbu. Piemēram, pie mums darbojas sociālais sadarbības tīkls, kas ir neatkarīgs no draudzes.

Priekšrocības šim modelim, šķirot baznīcu un diakoniju, ir sekojošas:

- neatkarība no negatīvām attieksmēm draudzē un baznīcā;
- diakonija var uzsākt lielus projektus;
- diakonija var vieglāk saņemt valsts līdzekļus.

Tomēr ir arī savi mīnusi:

- draudzes zaudē saiti ar trūkumcietējiem;
- diakonijas darbs neatspoguļojas dievkalpojumos un tā ir atrauta no pārējās baznīcas dzīves. Draudze un diakonija attīstās katra savā virzienā, var izveidoties neuzticības klimats;
- diakonija ir pakļauta valsts likumdošanai un brīvā tirgus konkurencei.

3. Diakonija un dievkalpojums

Vārds "liturģija" nozīmē burtiski tulkojot "publisks darbs". Senajā grieķu sabiedrībā tā apzīmēja bagātu pilsoņu ziedojumu kopīgam labumam, piemēram, par saviem līdzekļiem tiem bija jāuzbūvē un jāaprīko kara kuģi, jāfinansē sabiedriskos svētkus, teātra izrādes u.tml. Kādā veidā dievkalpojums kalpo mūsu pagastam, pilsētai?

No pirmā skatiena var likties, ka dievkalpojumam ar diakoniju ir mazs sakara. Dievkalpojumā pats galvenais ir Dieva vārda pasludināšana un sakramentu lietošana. Praktiskā palīdzība šeit īpaši neparādās. Tomēr tā nav bijis vienmēr. Piemēram, Burgundijā viduslaikos klostera spītālā (slimnīcā) telpa, kuru lietoja dievkalpojumiem un stundu lūgšanām, reizē bija slimnīcas zāle, kur pie sienām atradās slimnieku gultas. Tā katrs slimnieks varēja skatīties uz altāri un kopā ar veselajiem piedalīties dievkalpojumā. Kad plosījās mēra epidēmijā, tieši šeit slimie visvairāk atveseļojās, lai gan tur, kur daudzi bija sapulcēti vienuviet, pastāvēja vislielākā varbūtība vienam otru inficēt ar slimību. Mēs šeit redzam, cik lielu svētību dievkalpojums var dot tad, ja tas uzrunā tos, kas cieš no slimības vai citām grūtībām. Praktiskā un garīgā palīdzība iet roku rokā. Slimie nepaliek vieni, bet kopā ar draudzi var būt vienoti lūgšanā un dievkalpošanā (sk. *Elke Suhr, Gottesdienst und Diakonie, in "Handbuch der Liturgik", hrsg. von Hans-Christoph Schmidt-Lauber, Michael Meyer-Blanck und Karl-Heinrich Bieritz, 3. Aufl., Goettingen 2003, 673.lpp.*).

Cits piemērs ir slavenais Īzenhaimas altāris no 16.gs. sākuma. Arī šis altāris atradās klostera slimnīcā, kur ārstējās ar mēri saslimušie. Mākslinieks Matias Grīnevalds uz vienas no altāra sienām uzgleznoja krustā sisto Jēzu ar tiem pašiem augoņiem, kas bija slimniekiem. Jēzus nāve un augšāmcelšanās deva arī viņiem cerību uz jaunu dzīvību.

Varbūt Jums ienāk prātā citi piemēri, kā Baznīcas telpā un iekārtojumā tiek uzrunāti cilvēki savās grūtībās. Piem., Oldenburgas latviešu baznīcā mākslinieks Zusters uzgleznoja gleznu, kur Jēzus ir kopā ar bēgļiem.

Apustulis Pāvils savā 1. vēst. Kor. 11. nod. raksta: *20 Kad jūs sanākat kopā, tad nav iespējams turēt Tā Kunga mielastu. 21 Jo, mielastam notiekot, katrs steigšus paņem savu paša ēdienu, un tā cits paliek neēdis, cits piedzeras. 27 Tad nu, kas necienīgi ēd šo maizi vai dzer Tā Kunga bīķeri, tas būs noziedzies pret Tā Kunga miesu un asinīm.* Kristus nav klātesošs tur, kur turīgie draudzes locekļi nerūpējas par vājajiem.

Dievkalpojums nevar būt bez diakonijas, bet diakonija ir sava veida dievkalpojums (sk. turpat, 674.lpp.). Līdzīgi Jes. 58,6-8: *Vai drīzāk tā nav gavēšana, kāda Man patīk, proti: kad atraisa jūga važas, kad tos, kam pāri nodarīts, atlaiž svabadībā un noņem no viņu pleciem ikkatru jūgu? Vai ne tā? Kad tu savu maizi lauz izsalkušam un nabagus, kas bez pajumtes, uzņem savā namā; kad tu redzi kailus un tos apģērb un neatraujies no sava tuvāka, tad tava gaisma atmirdzēs kā rīta blāzma, tava atdzimšana notiks ātrāk, tava taisnība ies tavā priekšā, un Tā Kunga godība tevi pavadīs.*

Rom. 12,1: *1 Es jums lieku pie sirds, brāļi, Dieva žēlsirdības vārdā nodot sevi pašus par dzīvu, svētu Dievam patīkamu upuri, tā lai ir jūsu garīgā kalpošana.*

Tomēr šodien bieži vien uzskata tieši pretēji, ka diakonija ir otršķirīga salīdzinot ar dievkalpojumu. Tā vietā, lai mēs atklātu, cik ļoti diakonija ir baznīcas un dievkalpošanas izpausme, mēs šķirojam un izstumjam to no sava redzes loka.

Ir skaidrs, ka gan tiem, kuri ir nonākuši grūtā situācija, gan palīdzības sniedzējiem ir nepieciešams garīgs stiprinājums, ko sniedz dievkalpojums. Tāpēc ir ļoti svarīgi, ka diakonijas darbinieki aktīvi iesaistās dievkalpojumā un mudina tos, kuriem viņi kalpo ikdienā, nākt uz svētdienas dievkalpojumiem.

Paskatāmies tuvāk, kā dievkalpojums ir saistīts ar diakoniju.

3.1. Grēksūdze

Diakonijas kalpošana bieži vien notiek no augšas uz leju. Man ir dots tas, kas citam nav, ar ko es viņam varu palīdzēt. Nenoliedzami, tas atspoguļo zināmu varu, kas man ir dota. Es varu noteikt, cik es dodu, ar kādiem noteikumiem, cik ilgi. Tās nav veselīgas attiecības, kas ilgstoši nebalstās uz vienlīdzību un vienādām iespējām. Var izveidoties līdzatkarība, es varu manipulēt, kontrolēt, uzspiest savu varu. Savukārt palīdzības ņēmējam var būt ļoti nepatīkami - lūgt pēc palīdzības, jo tas skar viņa pašapziņu. Mūsdienu pieredze rāda, ka aizvien atkal palīdzības sniegšana ir saistīta ar pazemojumiem. No otras puses arī ir skaidrs, ka palīdzību var izmantot, it īpaši tad, ja ir darīšana ar cilvēkiem, kas ir atkarīgi no alkohola vai narkotikām.

Dievkalpojumā grēksūdze visu noliek savās vietās. Šeit mēs visi esam grēcinieki. Tāpat mēs nākam kā tādi, kas ir lūdzēji, nevis ar pārākuma apziņu. Diakonijas darbā tas ir ļoti svarīgi, ka mēs sevi nepaaugstinām. Dieva priekšā nav atšķirības, vai esmu bezpajumtnieks vai bagātais. Mums visiem ir nepieciešama Dieva žēlastība. Grēksūdzē es nāku pie Dieva ar saviem grēkiem, ne lai apspriestu citu vainas. Tikai tad, kad esam pazemīgi, atklāti, kad izvērtējam savas kļūdas un liekam tās Dieva priekšā, mēs varam arī godprātīgi kalpot.

Mūsu kalpošanas pamatā ir Jēzus kalpošana. Man ir jāpieņem tas, ko Jēzus manā labā ir darījis. Viņš man atklāj Dieva žēlastību, no kuras es varu smelt un smelt. Bez Jēzus mēs ātri vien varam izdegt, kļūt tukši, nepacietīgi.

Caur grēksūdzi es tieku pasargāts no tā, ka pats sevi paaugstinu. *Man* dotā vara ir tikai dāvana, tā nedod tiesības norakstīt otru cilvēku, uzskatīt sevi par labāku, tiesāt vai moralizēt. Te ir vērts pārdomāt zelta likumu: *“Ko jūs gribat, lai cilvēki jums dara, tāpat dariet arī jūs viņiem”* (Mateja 7:12). Ja es vēlos, lai Dievs dod otru iespēju, piecelties, dzīvot ar prieku, ka man nebūtu jādzīvo melos un ar sliktu sirdsapziņu, tad es pats esmu aicināts to dot tiem, kas meklē manu palīdzību.

Grēksūdze un absolūcija ir arī spēka avots cilvēkiem, kas visu laiku tikai dzird, ka viņi ir paši vainīgi pie sava bezdarba, kas jūtas kā nasta citiem, jo ir atkarīgi no viņu palīdzības. Šeit tiek katram pateikts, ka vismaz Dieva priekšā *tu* vari saņemt piedošanu, Dievs *tevi* neatraida, bet pieņem ar atvērtām rokām.

Grēksūdze nozīmē arī mainīties. Jaunā Derībā to apzīmē ar vārdu “metanoia” – tas nozīmē “maini savu domāšanu, savas dzīves virzienu pretī Dievam”. Mēs lūdzam Svētā Gara spēku, lai tas mums palīdz atgriezties. Atgriešanās – šis jēdziens nāk no tā, ka pravieši aicināja izsūtītos jūdus atgriezties no Bābeles trimdas uz savu tēvzemi. Tātad ir jāatstāj aiz sevis tas, kas mūs verdzina, apspiež, iedzen nelaimē un tur atkarībā.

Atgriešanās nav tikai individuāla rīcība, bet arī mēs kā draudze, kā sabiedrība varam atgriezties. Mēs draudzē varam vienoties, piem., ka draudzes telpās nelietojam alkoholu, ka mūsu baznīca un draudzes māja kļūst pieejama cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ka visiem mūsu draudzes locekļiem pamatvajadzības ir nodrošinātas.

Mēs sākam ar sevi, tad pārdomājam draudzē un dodam liecību sabiedrībai.

3.2. Dieva vārda pasludināšana

Mums ir jāsaprot, ka agrāk nebija tā, ka katram bija sava Bībele mājās. Cilvēki nāca uz dievkalpojumu, lai tur dzirdētu Dieva vārdu un to skaidrojumu. Tādā ziņā mēs esam privilēģēti, ka varam Bībeli lasīt katru dienu. No vienas puses mums ir dotas visas iespējas, no otras puses - cik daudz mēs to pielietojam? Agrāk cilvēki televīzijas vietā vakarā praktizēja dievišķo lasījumu, pārdomājot kādu Bībeles teikumu, iemācoties to no galvas. Arī šodien nepietiek ar tīri mehānisku Bībeles lasīšanu vai klausīšanos. Vārdam ir jāienāk manā sirdī, manā dzīvē. Jāņa evaņģēlija sākumā ir teikts, ka vārds tapa miesa. Jēzus ir Dieva vārds, kas ir iemiesojies dzīvē. Arī mēs esam aicināti būt par Dieva lieciniekiem pasaulē. Dieva vārds vēlas mani iekustināt, atdzīvināt, pārveidoties darbībā.

Ir skaidrs, ka ne vienmēr Bībeles vārdi ir viegli saprotami. Ir tomēr 2000 un vēl vairāk gadu pagājis, kopš Bībele tika uzrakstīta. Sprediķis palīdz attiecināt Bībeles tekstus mūsu dzīvei. Tas ir kā tilts, kas pārvar laika plaisu. Par diakoniju iet runa ļoti daudzos Bībeles tekstos. Tie man var pavērt pavisam citu skatu uz lietām. Ja mana kalpošana nav noenkurota Dieva vārdā, tad es ļoti ātru varu zaudēt orientāciju. Tā vietā nāk tās vērtības, ko sniedz sabiedrība, vara un nauda, bauda un izklaide, virspusīga attieksme, nevis iedziļināšanās otra vajadzībās.

Lai Bībeles teksti varētu sākt runāt, ir labi, ja es tos varu attiecināt uz situāciju, kurā tie tika teikti un uz savu dzīvi. Piemēram, ja es zinu, ka apustulis Pāvils vēstuli filipiešiem rakstīja no cietuma, būdams iekalts važās, tad viņa mudinājums priecāties iegūst pavisam citu skaņu. Es varu sākt domāt, kā viņš tādus grūtos apstākļos varēja būt tik gaišs. Varbūt, ka tas ir mudinājums arī man meklēt Jēzus tuvību savās grūtībās, nevis visu laiku tikai riņķot ap problēmu kā naktstauriņš ap gaismu.

3.3. Ziņojumi

Ja draudzē notiek pasākumi, kas ir saistīti ar diakoniju, tad to vajag arī reklamēt. Viena iespēja ir mācītāja ziņojumi no kanceles. Tāpēc ir labi, ja diakonijas darbinieki pirms dievkalpojuma palūdz mācītāju izziņot arī diakonijas pasākumus.

3.4. Lielā draudzes lūgšana

Draudzes lūgšanā var divējādi iekļaut tos, kuriem ir vajadzīga palīdzība un atbalsts. Tas var notikt vispārīgi, piemēram, aizlūdzot par dažādām cilvēku grupām, kurām ir jātiek galā ar visādām problēmām. Aizlūgumi arī var būt konkrēti, nosaucot cilvēkus vārdā. Agrāk tas bija diakona uzdevums - aizlūgt par slimajiem u.c. Arī tagad ir aktuāli mācītājam pieteikt aizlūgumus par slimiem un cilvēkiem grūtībās. Vēl varam aizlūgt par diakonijas aktivitātēm. Arī tas palīdz cilvēkiem saprast, ka diakonija pieder pie draudzes dzīves.

Līdzīgi kā ar Dieva vārdu, arī lūgšana nav atrauta no ikdienas. Diakonijas darbiniekiem būtu jāprot skaļi kopā ar citiem lūgt. Vislabāk jau to var iemācīties ģimenē, kad vecāki kopā ar bērniem vakarā pirms gulētiešanas lūdz Dievu. Diakonijas darbā tas ir ļoti svarīgi, ka ne tikai mācītājs lūdz Dievu. Piemēram, apciemojot kādu slimnieku, ir labi, ka apciemojumu var noslēgt ar kopīgu lūgšanu. Tāpat tad, kad notiek kāds diakonijas pasākums, un mācītājs nav klāt, ir ļoti svarīgi, ka kāds uzņemas atbildību un aizlūdz par klātesošajiem.

Arī draudzes dievkalpojumā nekur nav teikts, ka aizlūgumus nevar noturēt draudzes locekļi, piem., lektori. Ģimenes dievkalpojumos aizlūgumos mēs iesaistām vecākus, svētdienas skolotājus un arī bērnus.

3.5. Dievgalds

Naudas ziedojumi kolektē nav ieviesti nemaz tik sen, - kopš tā laika, kad nauda nomainīja tiešo produktu apmaiņu. Ar to izzuda kolektes acīmredzamā saite ar dievgaldu. Senbaznīcā cilvēki, kas nāca uz dievkalpojumu, paņēma līdzīgu dažādus produktus, kurus pirms dievgalda kolektē savāca un nolika uz altāra. No šiem ziedojumiem mācītājs paņēma maizi un vīnu dievgaldam, bet pārējo draudze kopīgā agapes mielastā apēda un sadalīja. Vēlāk, kad vairs nesvinēja agapes mielastu, diakoni pēc dievkalpojuma izdalīja ziedotos produktus bāreņiem, atraitnēm un trūkcūcietējiem. Vēl viņi apciemoja slimos un sniedza tiem Svēto Vakarēdienu.

Ir vērts mazliet par to padomāt. Cilvēki, kas nāk uz baznīcu, ziedo kaut ko no sava darba augļiem. Tā ir pateicība Dievam par Viņa kalpošanu, kas tiek izteikta gan ar vārdiem, gan ar praktisku dalīšanos. Ziedotā maize un ziedotais vīns tiek pārvērsti Jēzus miesā un asinīs, kas stiprina visu draudzi garā un miesā. Varētu teikt, ka šeit arī mūsu darbs saņem savu jēgu, ka Dievs to lieto pēc Sava prāta, ka ikvienam ir daļa pie Viņa. Jēzus atdeva Sevi pilnībā, tāpēc, ka Viņš mūs mīlēja. Tāpat arī mums ir jāpūlējās vienam par otru. Atceramies, ka agrāk dievgaldu svinēja katru dienu, un tas notika reizē ar mielastu. Tā arī nabagiem bija iespēja paēst un saņemt Kristus miesu un asinis.

Šodien, kad daudziem ir grūtības atlicināt naudu draudzes vajadzībām, ir atkal pienācis tas laiks, kad varam atgriezties pie vecās prakses, ziedot produktus, piem., kādu ievārījuma burku. Pļaujas svētki, kad zemnieki ziedo savas veltes, visdrīzāk atgādina to, kā agrāk notika ziedojumu vākšana. Mēs diakonijā laiku pa laikam organizējam pakalpojumu un nevajadzīgo mantu apmaiņu. Kaut kas līdzīgs tam, ka mēs savas dāvanas un citas lietas, kas mums ir liekas, lietot citu labā, ka dalāmies, nevis turam to kādā mājas nostūrī lietas, kuras nevienam nav vajadzīgas.

Vairākas draudzes ASV sākušas uzskatāmi parādīt Dievgalda saiti ar diakoniju. San Francisko ir draudze, kas nedēļas dienās no lielveikaliem savāc produktus, kuriem drīzumā beigsies lietošanas termiņš. Visus šos ziedojumus atved uz baznīcu un noliek pie altāra. Tad paši trūkcietēji izdala šos produktus visiem, kam tie nepieciešami. Domāju, ka arī mēs to kaut kad praktizēsim, piemēram, lai pateiktos Dievam kaut vai par to, ka mums ir draugi Vācijā, kas ziedo humāno palīdzību.

Protams, palīdzēt var arī ar naudu. Ir labi, ja draudze no kolektes finansē diakonijas aktivitātes. Atgādināšu, ka 10. tiesa nav domāta tikai mācītāju vajadzībām, arī nabagiem (5. Moz. gr. 14,28-29: *“Katra trešā gada beigās tev visa tā gada desmitā tiesa ir jāsavāc un atsevišķi jāsanes savos vārtos. Tad lai nāk levīts, jo viņam nav daļas un mantojuma kopā ar tevi, un svešinieks, un bārenis, un atraitle, kuri mīt tavos vārtos, un lai viņi ēd un paēd, lai Tas Kungs, tavš Dievs, tevi svētī ikkatrā tavā roku darbā, ko tu dari.”*)

Pirms dievgalda daudzās draudzēs ir miera sveiciens. Šim sveicienam ir vairākas nozīmes. Pirmkārt, draudzes locekļi pirms Svētā Vakarēdiena saņemšanas ar to viens otram pasaka, ka ir izlīguši, ka savā starpā nav nekāda naida. Bet tam ir arī vēl cita nozīmē. Ebreju valodā sveiciens “šalom” nozīmē ne tikai iekšēju mieru, bet arī veselību, labklājību, satiecību ģimenē, - visu, kas ir vajadzīgs labai dzīvei.

Padomāsim, ko mēs sveicinām. Vispirms būtu jāpieiet pie tiem, ar kuriem mums ir grūti saprasties. Bet tad būtu labi, ja mēs pieejam pie tiem, kas ir vieni paši, kas varbūt ir atnākuši pirmo reizi. Var gadīties, ka kādam tas ir pirmais personīgais kontakts šajā dienā.

Mūsu dievkalpojumā, ejot pie dievgalda, tiek likts uzsvars uz grēku piedošanu. Vairs neparādās dalīšanās un sadraudzība, kā tas bija sākotnēji. Tāpēc katrai draudzei ir nopietni jādomā, kā tā var stiprināt kopības saites. Kafijas dzeršana pēc dievkalpojuma nebūt nav nicināma lieta, - tā var būt viena iespēja, vienam otru vairāk iepazīt.

Vēl varam padomāt par to, kas tad īsti var nākt pie dievgalda. Tikai tas, kurš ir cienīgs to saņemt? Kādā veidā izpaužas šī cieņa? Neaizmirsīsim, ka Jēzus, kad Viņš iestādīja pirmo Svēto Vakarēdienu, to deva arī Savam nodevējam Jūdām, kā arī pārējiem mācekļiem, kas dažas stundas vēlāk Viņu pameta. Ja Svētais Vakarēdiens ir Dieva žēlastības apliecinājums, rodas jautājums, vai arī mums nav jāizrāda žēlastība pret tiem, kas savā ikdienā ne vienmēr iet pa Dieva ceļiem.

4. Praktiski priekšlikumi, kā veicināt diakoniju draudzes dzīvē

Daži principi:

- diakonija ir viesmīlība un iešana uz ārpusi pie tiem, kas ir grūtībās, slimi, bez spēka;
- draudze apņemas, ka tajā nav neviena cilvēka, kura pamatvajadzības nav segtas, tātad ir ko paēst, ir jumts virs galvas, apģērbs, ir kopība un sadraudzība arī grūtos brīžos;
- katra draudzes grupa īsteno kalpošanu:
 - piem. ansamblis uzstājas veco ļaužu mājā;
 - Svētdienas skolā iesaista bērnus ar invaliditāti, no nelabvēlīgām ģimenēm;
 - ēdināšana;
- runāt par diakoniju Svētdienas skolā, iesvētāmo apmācībās, sprediķos.

Ierosinājumi:

- dievkalpojumā
 - piedāvāt transportu tiem, kas bez citu palīdzības nevar tikt uz baznīcu, piemēram, vienu reizi mēnesī;
 - aizlūgumi ar roku uzlikšanu;
 - dievgalda sadraudzība – praktizēt arī agapes mielastu;

- ziedošana diakonijas vajadzībām - naudā un ar citām dāvanām.
- ikdienā
 - apmeklētāju grupas;
 - pakalpojumu un nevajadzīgo mantu apmaiņa;
 - Veselības istaba;
 - dievišķais lasījums;
 - svinēt agapes mielastu.

Pielietojums: Svētdienas skolā, svētbrīžos pansionātos, grupās.

- diakonijas istaba (ar datoru, ūdens vārāmo, informāciju, veļas mašīna, šūšana);
- dot savas telpas sabiedrības vajadzībām (biedrībām, pašpalīdzības grupas, etc.).

Pravietiskā diakonija:

- aizstāvēt tos, kas netiek uzklauti, dot balsi tiem, kurus parasti neuzklausa
- apaļie galdi, atklātās vēstules.